

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

7. De spe, & peccatis contra spem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

fidei Christiana: qui enim eam haberet, & adhuc in suo per-
steret errore, mortaliter peccaret. Vnde isti nostri Iudaei & in-
fideles, qui prope nos sunt, qui de nostra religione notitiam
habent magnam, non excusantur à peccato in suo errore. Quod
verò nullam penitus notitiam habent, etsi aliquid teneant con-
tra fidem, vt Deum non esse tres personas, Deum non esse in-
carnatum, non peccant.

Alter casus est, cū ratione naturali tenere possunt id, quod
nostrae fidei est. Vnde dicti homines infideles, qui plures tenent
Deos, peccant: nam licet nihil audierint de fide nostra, tamen
ratio naturalis id probat; licet non sit tam graue peccatum, si-
cut eius, qui per fidem haberet, vnum Deum esse, & plures co-
leret. Rursus, qui solem, lunam, & creaturas putant Deos, non
excusantur, quia quisq; naturali iudicio comperire potest non
esse. Vnde idololatras non habent à peccato excusationem, si-
cut non excusantur etiam à transgressione praeceptorum De-
calogi, quamuis nesciāt esse à Deo, quia etiam naturalia sunt.
Sufficit hoc de infidelitate, quia tale peccatum ad confessionem
non spectat.

De Spe, & peccatis contra Spem.

CAPVT VII.

Post Fidem, & peccata ipsi opposita, sequitur vt de Spe, &
peccatis ipsi oppositis agam.

Primum autem, quid sit Spes, examinandum est. Spes
igitur, vt ad praesens pertinet, est *inclinatio ad futuram beatitudi-
nem Dei auxilia consequendam*. In declarationem aduerte, in Spe
communiter loquendo, duo considerari.

Vnum est actus ipse, quo quis dicitur sperare, & hic non est
alius, quam voluntatis, vel appetitus quaedam inclinatio, seu
propensio in aliud. Est enim superare operatio voluntatis, vel
appetitus. Alterum est obiectum ipsum, id est, id quod spera-
mus, hoc autem est bonum: speramus enim bona, non tamen
quaecumq; sed cum triplici conditione.

Prima est, vt bonum, quod speramus, non sit praesens, sed
futurum: quae enim habemus, non speramus.

Rursus secunda, vt sit arduum ad consequendum. Bona e-
nim futura, sed absque arduitate & difficultate non speramus
sed desideramus. Sunt enim tres actus voluntatis, seu appeti-
tus,

tus, qui in bonum ferunt, amor, desiderium, spes, sed cum differentia. Amor fertur in bonum secundum se, siue præsens sit, siue absens. Desiderium in bonum futurum, & absens, sed absq; difficultate. At spes in bonum absens difficile. Cum amore igitur conuenit in eo, quod in bonum fertur; sed differt in eo, quod in absens, & nondum habitum fertur. Cum desiderio autem in eo conuenit, quod in bonum nondum habitum fertur; sed differt, quia circa difficile versatur.

Tertia conditio, vt sit bonum possibile obtineri: quæ enim nullo modo posse consequi scimus, non speramus. Est igitur spes, quæ voluntas, vel appetitus fertur in bonum aliquod difficile, quod tamen obtineri potest. Applicemus igitur ista speciei Christianæ, quæ est voluntatis inclinatio, & propensio in quoddam bonum nondum habitum, pura, beatitudinem, quæ est Dei fruitio, quæ quidem, cum sit finis noster vltimus, & supernaturalis, bonum est difficile, & arduum ad consequendum; est tamen obrinendum, cum Dei auxilio, & fauore. Sperare igitur tale bonum, Dei fauore, & auxilio, est quod facit spes nostra. Hinc sequitur, spem hanc nostram esse in voluntate: nam inclinari in bonum tale, non est intellectus, sed voluntatis. Ob id, spes est virtus in voluntate existens. Rursus sequitur, spem supponere fidem, quæ est in intellectu: si enim non credimus esse beatitudinem ex diuino auxilio consequendam, non vtiq; speramus. Rursus etiam sequitur, spem esse virtutem Theologicam, nam versatur circa Deum, quæ est nostra beatitudo. Virtus autem, quæ est circa Deum, Theologica dicitur. Ex his patet, quid spes sit. Nunc autem de peccatis contra ipsam tractemus, quæ duo sunt, Desperatio, & Præsumptio.

Dicamus primò de desperatione.

Desperatio est quidam voluntatis recessus à beatitudine futura: vt enim spes inclinac, ita desperatio auerit voluntatē à tali bono, quæ quidem desperatio aliquando est cum hæresi & amissione fidei, aliquando autem est cum fide: potest enim perdi spes, manente fide. Vt autem hoc cognoscatur, examinandus est actus intellectus, vnde procedit illa desperatio: si enim est error contra fidem, amittitur etiam fides, & est duplex peccatum: si verò non, manet fides, & est vnum peccatum desperationis. Verbi gratia, si quis desperat, quia non putat esse beatitudinem, est tunc etiam hæreticus, & perdit fidem: similiter si desperat, quia putat Deum non solere parcere pec-

cata,

cata, aut quia putat non posse parcere ipsius peccata, tunc etiam errat contra fidem. At verò si non est talis error contra fidem, non perditur fides, ut, si desperat, quia putat Deum ipsi non parciturum, aut se nunquam benefacturum: non enim est hæreticum, & contra fidem, putare, & dicere, Deus non parceret mihi: ego non faciam bona opera: utroque modo, desperatio est peccatum mortale, tamen multò grauius, cum fides perditur simul cum spe, quia iam est nouum peccatum hæresis, præter desperationem. Desperatio autem ipsa sola minus est peccatum, quàm hæresis, licet sit periculiosior: cuius rationem dat S. Thomas 2, 2. quæst. 21. nam fides versatur erga Deum secundum se, quia credit esse veracem: vnde hæresis opposita lædit Deum secundum seipsum: spes verò versatur erga Deum, non secundum se, sed prout à nobis est per beatitudinem habendus: vnde desperatio lædit Deum in ordine ad nos consideratum, quod minus graue est, quàm lædere Deum secundum se: at periculosius est, quia homo desperans in plura crimina prorumpit, quàm hæreticus, quia nullo fitur fræno.

Præsumptio autem peccatum est, non tamen sicut desperatio: hæc enim desperatio auertit à beatitudine, & à bono sperato hominem, ut dictum est: at præsumptio inclinatur in beatitudinem, sed non eo modo, quo speranda est. Sperari enim debet beatitudo, non per nostras vires naturales solas, sed Dei auxilio consequenda: vnde duplex est præsumptio.

Vna, qua quis vult beatitudinem, tamquam debitam sibi naturalibus meritis, absque Dei gratia, & suis viribus consequendam, ut qui sperat beatitudinem, quia doctus est, vel quia nobilis, vel quia potens, vel ob aliam naturalem dotem habendam.

Altera est præsumptio, qua quis vult beatitudinem sola diuina misericordia consequendam, absque suo vllò bono opere, & cooperatione, cum tamen non sit, nisi diuina misericordia & auxilio, nobis cooperantibus, obtinenda. Vtraque præsumptio est peccatum mortale, grauius tamen est ista posterior: cuius rationem dat S. Tho. loco allegato: nam ista præsumptio facit Deum iniustum, qui absque vllò bono opere nostro vult nos saluare, & non habere rationem mali operis. At prior præsumptio facit hominem maiorem quàm sit, minus autem malum est, se maiorem quàm sit facere, quàm Deum minorem quàm sit facere. Vtraque autem præsum-

prio aliquando est cum heresi, si error intellectus accedat. Unde, qui vellet beatitudinem per solam Dei misericordiam, absq; suo bono opere simul, & existimaret intellectu beatitudinem sic esse habendam, esset non solum præsumptuosus, sed hæreticus, quales sunt modo Lutherani. Rursus, qui proprijs meritis, absq; Dei gratia, vellet beatitudinem, & sic iudicaret esse habendam, esset hæreticus, quales fuerunt Pelagianistis tamẽ peiores sunt Lutherani, ob causam dictam. Cum verò non est talis error contra fidem in intellectu, sed iudiciũ, quo videtur sibi Deus sic cum ipso factururus, solum est præsumptuosus, non hæreticus; peccatum tamen est mortale. Et hæc sunt contra spem peccata.

Quid sit Charitas, & quàm necessaria sit.

CAPUT VIII.

Post Fidem, & Spem, de Charitate est agendum. Sic autem defini posse videtur, *Charitas est amicitia hominis ad Deum supernaturalis.*

In qua definitione tres sunt partes.

Prima est, *Amicitia*. Est autem aduertendum, ad amicitiam quatuor esse necessaria.

Primum est, vt sit amor Dei; vbi enim nullus amatur, nulla est amicitia.

Secundò, vt sit amor benevolentia. Est amor benevolentia, quo bonum volumus alicui. Velle enim sibi, vel alteri bonum ali quod, est amare se, vel alterum amore benevolentia: ipsam verò bonum, quod est volitum, dicitur amatum amore concupiscentia: vt igitur sit amicitia, debet esse amor benevolentia, quo alicui bonum quis velit.

Tertiò, vt sit amor mutuus, quo sic amat aliquem, vt redatur: alias enim amor non tenet rationem amicitia, cum solus est, nec redamantem habet.

Quartò, vt sit aliqua conuersatio inter se mutuò amâtes: vbi enim nullum colloquiũ mutuũ, nec conuersatio vlla, nec aliquid vtriq; cõmune, non est amicitia. Ista quatuor in Charitate sunt, ob id Charitas amicitia dicitur.

Secunda pars est, *Hominis ad Deum*. Non enim quælibet

amicia